

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องความต้องการและการใช้สารนิเทศสิ่งแวดลอมของนักวิชาการสิ่งแวดลอม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. ความต้องการและการใช้สารนิเทศสิ่งแวดลอมของนักวิชาการสิ่งแวดลอม ในด้านเนื้อหา รูปแบบ ภาษา อายุ และแหล่งสารนิเทศ รวมทั้งวัตถุประสงค์ในการใช้
2. ปัญหาการใช้สารนิเทศสิ่งแวดลอมของนักวิชาการสิ่งแวดลอม

การวิจัยมีสมมติฐาน ดังนี้คือ ความต้องการ และการใช้สารนิเทศสิ่งแวดลอมของนัก วิชาการ สิ่งแวดลอม แตกต่างกัน ไปตามหน้าที่รับผิดชอบหลัก และวัตถุประสงค์ในการใช้สารนิเทศ

นักวิชาการสิ่งแวดลอมที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 155 คน คิดเป็นร้อยละ 62.75 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดคือ สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดลอม รองลงมาคือ กรมควบคุมมลพิษ และกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดลอม ตามลำดับ สำหรับตำแหน่งและระดับทางราชการ (จี) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักวิชาการสิ่งแวดลอม 4 มากที่สุด มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโท หน้าที่รับผิดชอบหลักในตำแหน่งผู้ปฏิบัติการ และมีวัตถุประสงค์ในการใช้สารนิเทศเพื่อการวางแผนและวินิจฉัยสั่งการ

สรุปและอภิปรายผล

1. ความต้องการและการใช้สารนิเทศสิ่งแวดลอมของนักวิชาการสิ่งแวดลอม แสดงไว้ในตารางที่ 32 และรูปที่ 1-3

ตารางที่ 32 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับผลการวิจัยที่พบ

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	วัตถุประสงค์ / สมมติฐานในการวิจัย	ผลการวิจัยที่พบ	สรุปผลการศึกษาวิจัย การทดสอบทางสถิติ
	ความต้องการและการใช้สารนิเทศ สิ่งแวดล้อมของนักวิชาการสิ่งแวดล้อม ในด้านเนื้อหา		
	จำนวนตามหน้าที่รับผิดชอบหลัก	ทั้ง 3 ตำแหน่งมีการใช้ไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการมีความต้องการกลุ่มเนื้อหา สาขาการจัดการสิ่งแวดล้อมมากกว่านักวิจัย	- - -
	จำนวนตามวัตถุประสงค์ในการใช้ สารนิเทศ	ทุกวัตถุประสงค์มีการใช้ไม่แตกต่างกัน ตามวัตถุประสงค์เพื่อการวางแผนฯ การวิจัย การเสนอโครงการงาน และอื่นๆ มีความต้องการกลุ่ม เนื้อหาสาขาการจัดการสิ่งแวดล้อม มากกว่า วัตถุประสงค์เพื่อการบริการ และการประชุมฯ	- -
	ในด้านรูปแบบ		
"Attendance and use of the Science Library at MIT" พบว่า กลุ่มที่มี การใช้หนังสือมากที่สุด คือนักเคมี และกลุ่มที่มีการใช้วารสารมากที่สุด คือ นักเคมี (บุช, กัลดิเออร์ และมอร์ส, 1956)	จำนวนตามหน้าที่รับผิดชอบหลัก	ทั้ง 3 ตำแหน่งมีการใช้และความต้องการสารนิเทศ ในทุกรูปแบบไม่แตกต่างกัน โดยมีความต้องการ สารนิเทศที่เป็นหนังสือ วารสารมาก	- -
	จำนวนตามวัตถุประสงค์ในการใช้ สารนิเทศ	ทุกวัตถุประสงค์มีการใช้ไม่แตกต่างกัน ตามวัตถุประสงค์เพื่อการวิจัย มีความต้องการใน รูปแบบที่เป็นวัสดุพิมพ์มาก ส่วนวัตถุประสงค์ เพื่อการบริการ มีความต้องการในรูปแบบอื่นๆ มาก	- -

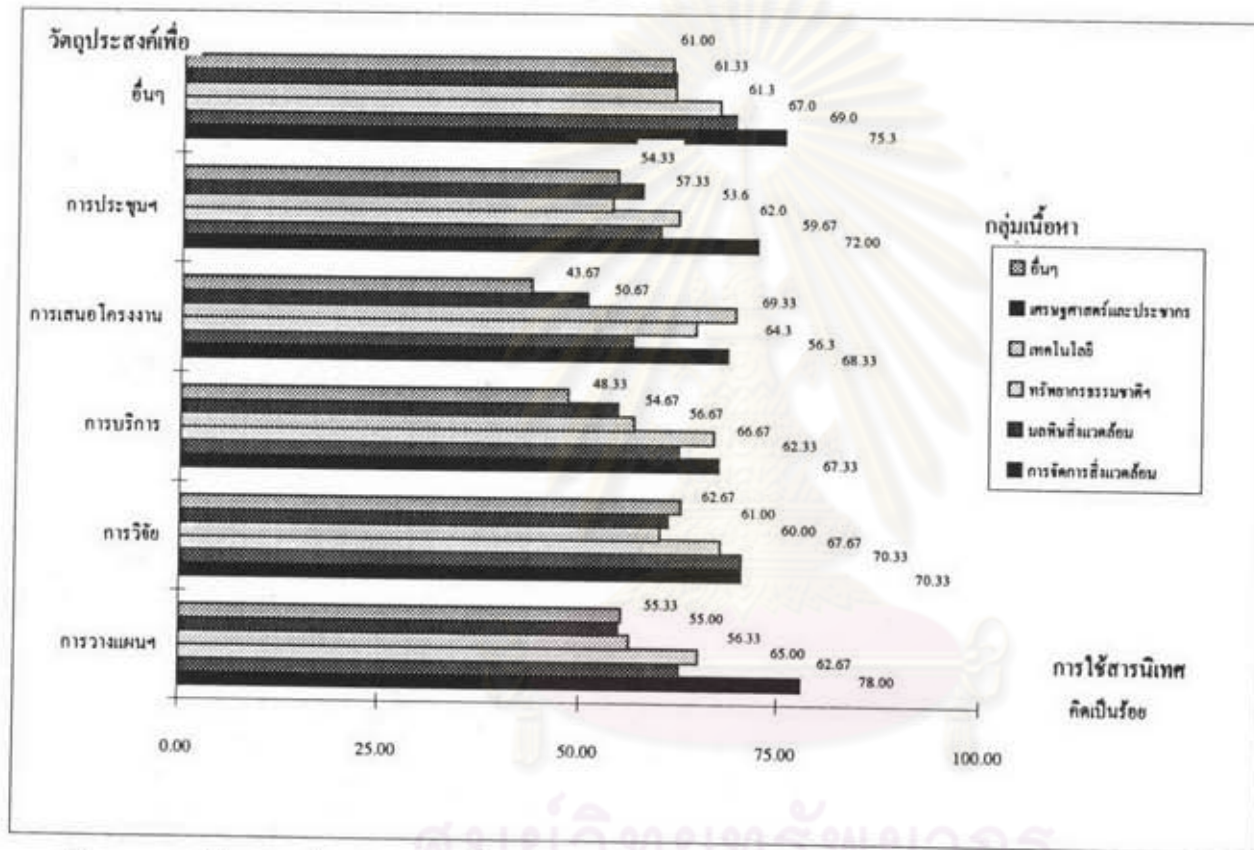

ตารางที่ 32 (ต่อ) สรุปความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับผลการวิจัยที่พบ

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	วัตถุประสงค์ / สมมติฐานในการวิจัย	ผลการวิจัยที่พบ	สรุปผลการศึกษาวิจัย การทดสอบทางสถิติ
	ในด้านภาษา		
"Information Needs and Uses" พบว่า นักวิจัยจำนวนมากที่ไม่ เข้าใจลึกซึ้งในภาษาอื่น นอกจาก ภาษาของตนเอง (ไกลเบิร์ก, 1971 ; ลินและการ์วี, 1972 ; สกอตตัน, 1973)	จำแนกตามหน้าที่รับผิดชอบหลัก	ทั้ง 3 ตำแหน่งมีการใช้ และต้องการสารนิเทศที่เป็น ภาษาไทยมาก นักวิจัย มีการใช้และต้องการ สารนิเทศที่เป็นภาษา อังกฤษมากกว่าผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการ	-
	จำแนกตามวัตถุประสงค์ในการใช้ สารนิเทศ	ทุกวัตถุประสงค์มีการ ใช้และต้องการ สารนิเทศที่เป็น ภาษาไทยมาก ตามวัตถุประสงค์เพื่อการวิจัยมีการ ใช้และต้องการ สารนิเทศที่เป็นภาษาอังกฤษมาก	- แตกต่างกันเฉพาะด้าน ความต้องการ
	ในด้านอายุ		
	จำแนกตามหน้าที่รับผิดชอบหลัก	ทั้ง 3 ตำแหน่งมีการใช้ไม่แตกต่างกัน และ มีความต้องการสารนิเทศใหม่ล่าสุดมากเป็นอันดับ 1 รองลงมาคือ สารนิเทศอายุ 1-5 ปี, 6-10 ปี, ไม่จำกัด อายุ และสารนิเทศเกิน 10 ปี ตามลำดับ	-
	จำแนกตามวัตถุประสงค์ในการใช้ สารนิเทศ	ตามวัตถุประสงค์เพื่อการประชุมฯ มีการใช้สารนิเทศ ใหม่ล่าสุดมาก ตามวัตถุประสงค์เพื่อการวิจัย การบริการ การเสนอ- โครงการ การประชุมฯ และอื่นๆ มีความต้องการ สารนิเทศใหม่ล่าสุด และสารนิเทศอายุ 1-5 ปีมากกว่า วัตถุประสงค์เพื่อการวางแผนฯ	-

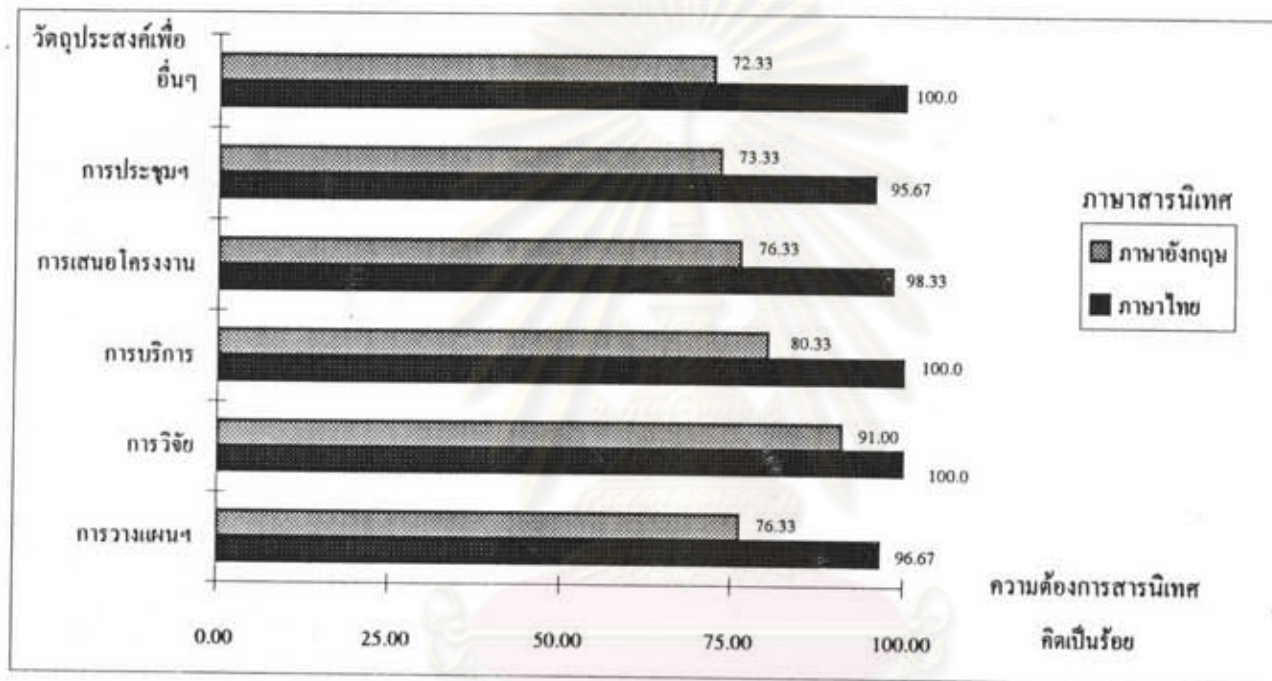
ตารางที่ 32 (ต่อ) สรุปความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับผลการวิจัยที่พบ

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	วัตถุประสงค์ / สมมติฐานในการวิจัย	ผลการวิจัยที่พบ	สรุปผลการศึกษาวิจัย การทดสอบทางสถิติ
<p>"Access to information for Environmentalists : a library perspective" พบว่า แหล่งสารนิเทศส่วนใหญ่คือแหล่งสารนิเทศภาครัฐบาล โดยมีห้องสมุดมหาวิทยาลัย ทำหน้าที่รวบรวมสารนิเทศสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่มากมายในหน่วยงานต่างๆ ไว้</p> <p>จำแนกตามวัตถุประสงค์ในการใช้สารนิเทศ (ซาฟยัน, 1990)</p> <p>"การศึกษารับบริการสารนิเทศและฐานข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย" พบว่า ห้องสมุดในหน่วยงานภาครัฐการ เน้นการรวบรวมสารนิเทศสาขาที่สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงาน และมีบริการสืบค้นจากฐานข้อมูลต่างประเทศไว้บริการมากที่สุด</p>	<p>ในด้านแหล่งสารนิเทศ</p> <p>จำแนกตามหน้าที่รับผิดชอบหลัก</p>	<p>ทั้ง 3 ตำแหน่งมีการใช้ไม่แตกต่างกัน และนักวิจัยมีความต้องการแหล่งสารนิเทศทั้งจากภายในและภายนอกหน่วยงานมากกว่าผู้บริหารและผู้บริหาร โดยเฉพาะแหล่งสารนิเทศที่ได้จากการสนทนา / อภิปรายกับเพื่อนร่วมงานหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นแหล่งสารนิเทศภายในหน่วยงาน</p> <p>ส่วนแหล่งสารนิเทศภายนอกหน่วยงาน มีความต้องการแหล่งสารนิเทศส่วนตัว จากสื่อมวลชน แหล่งสารนิเทศจากต่างประเทศ (ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์) ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ห้องสมุดกรมวิทยาศาสตร์-บริการ ห้องสมุดกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมมาก</p> <p>ตามวัตถุประสงค์อื่นๆ ไม่มีการใช้และความต้องการแหล่งสารนิเทศจากภายนอกหน่วยงานเลย</p> <p>ตามวัตถุประสงค์เพื่อการวิจัย มีความต้องการแหล่งสารนิเทศจากภายในและภายนอกหน่วยงานมาก ทั้ง 2 แหล่ง</p>	<p>-</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>แตกต่างกันเฉพาะด้านความต้องการ</p>

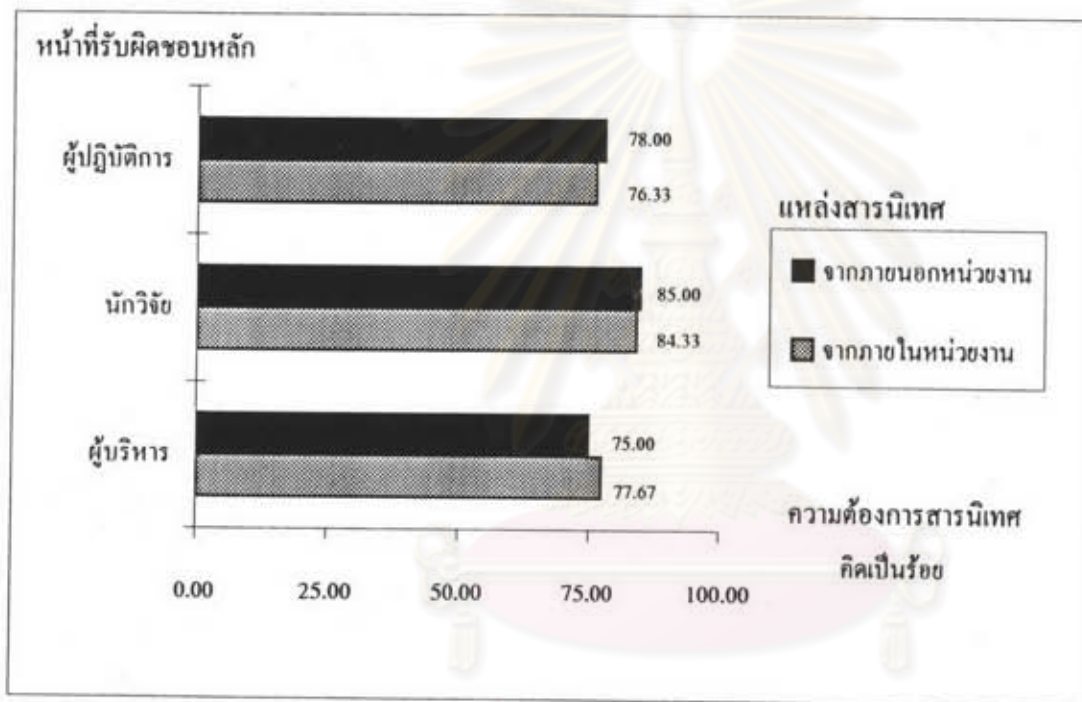
รูปที่ 1 แสดงการใช้สารสนเทศสิ่งแวดล้อมในด้านเนื้อหา จำนวนความวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศ (ค่าร้อยละคิดจากค่าเฉลี่ยที่กำหนดไว้ในแบบสอบถาม)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 2 แสดงความต้องการสารนิเทศสิ่งแวดล้อมในด้านภาษา จำแนกตามวัตถุประสงค์ในการใช้สารนิเทศ (ค่าร้อยละ คิดจากค่าเฉลี่ย ที่กำหนดไว้ในแบบสอบถาม)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 3 แสดงความต้องการสารสนเทศสิ่งแวดล้อมในด้านแหล่งสารสนเทศ จำแนกตามหน้าที่รับผิดชอบหลัก (ค่าร้อยละ คิดจากค่าเฉลี่ย ที่กำหนดไว้ในแบบสอบถาม)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ด้านเนื้อหา

เมื่อจำแนกตามหน้าที่รับผิดชอบหลัก นักวิชาการสิ่งแวดล้อมซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบหลักทั้ง 3 ตำแหน่งคือ ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติการมีความต้องการสารสนเทศในกลุ่มเนื้อหาสาขาการจัดการสิ่งแวดล้อมมากกว่านักวิจัย และอีก 5 กลุ่มเนื้อหา (ได้แก่ มลพิษสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและ การอนุรักษ์ เทคโนโลยี เศรษฐศาสตร์และประชากร และอื่นๆ) มีความต้องการไม่แตกต่างกัน สำหรับผู้บริหาร นักวิจัยและผู้ปฏิบัติการมีการใช้สารสนเทศสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารต้องการใช้ข้อมูลในกลุ่มเนื้อหาสาขาการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการจัดการและบริหารสิ่งแวดล้อม เพื่อประกอบการตัดสินใจในการวางแผนนโยบาย และแผนสิ่งแวดล้อม กำหนดแนวทางการดำเนินงานสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ ส่วนผู้ปฏิบัติการต้องการใช้ข้อมูลในกลุ่มเนื้อหาสาขาการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้ในการวางแผนด้านสิ่งแวดล้อม กำหนดมาตรการและมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเป็นข้อมูลในการเผยแพร่ข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม

เมื่อจำแนกตามวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศ พบว่า นักวิชาการสิ่งแวดล้อมมีความต้องการสารสนเทศสิ่งแวดล้อมในกลุ่มเนื้อหาสาขาการจัดการสิ่งแวดล้อมตามวัตถุประสงค์ในการใช้เพื่อการวางแผน วิจัยสังการ การวิจัย การเสนอโครงการและอื่นๆ (ได้แก่ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม) มากกว่าวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศเพื่อการบริการ และการประชุมอบรมสัมมนา ส่วนอีก 5 กลุ่มเนื้อหาดังกล่าวข้างต้นมีความต้องการไม่แตกต่างกัน สำหรับการใช้นิเทศในกลุ่มเนื้อหาอื่นๆ ตามวัตถุประสงค์เพื่อการบริการ และการเสนอโครงการ มีการใช้น้อยกว่าวัตถุประสงค์เพื่อการวางแผนและวิจัยสังการ การวิจัย การเสนอโครงการ และการประชุมอบรมสัมมนา ส่วนอีก 5 กลุ่มเนื้อหาที่มีการใช้ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะนักวิชาการสิ่งแวดล้อมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการวางแผนและวิจัยสังการ การวิจัย การเสนอโครงการ และอื่นๆ ต้องการข้อมูลกลุ่มเนื้อหาในสาขาการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมที่ตนได้รับมอบหมายการวางแผน กำหนดมาตรการและมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม

ด้านรูปแบบ

เมื่อจำแนกตามหน้าที่รับผิดชอบหลักนักวิชาการสิ่งแวดล้อมที่มีหน้าที่รับผิดชอบหลัก ทั้ง 3 ตำแหน่ง พบว่า ทุกตำแหน่งมีความต้องการสารสนเทศทุกรูปแบบไม่แตกต่างกัน สำหรับการใช้นิเทศพบว่าการใช้นิเทศไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ นักวิชาการสิ่งแวดล้อมค่อนข้างพอใจกับรูปแบบสารสนเทศที่มีอยู่ ทั้งสารสนเทศในรูปแบบที่เป็นวัสดุตีพิมพ์ วัสดุไม่ตีพิมพ์ และรูปแบบอื่นๆ โดยเฉพาะหนังสือตำราและวารสารซึ่งที่เป็นสารสนเทศในรูปแบบวัสดุตีพิมพ์ ที่หาอ่านได้ค่อนข้างง่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุช, กัลลิเยอร์ และมอร์ส (Bush, Gallier and Morse, 1956: 87-109) ที่มีการเปรียบเทียบการใช้หนังสือและวารสาร โดยกลุ่มที่ใช้หนังสือมากที่สุดคือ นักเคมี รองลงมาคือนักฟิสิกส์ และนักชีววิทยาตาม

ลำดับ ส่วนการใช้วารสาร กลุ่มที่ใช้มากที่สุดตามลำดับคือ นักเคมี นักชีววิทยา และนักฟิสิกส์ ซึ่งจัดได้ว่าเป็น นักวิทยาศาสตร์แขนงหนึ่งเช่นกัน

เมื่อจำแนกตามวัตถุประสงค์ในการใช้สารนิเทศ พบว่า นักวิชาการสิ่งแวดล้อมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการวิจัย มีความต้องการในรูปแบบที่เป็นวัสดุพิมพ์ และตามวัตถุประสงค์เพื่อการบริการมีความต้องการในรูปแบบอื่นๆ มาก ส่วนอีก 4 วัตถุประสงค์มีความต้องการทั้ง 3 รูปแบบไม่แตกต่างกัน สำหรับทุกวัตถุประสงค์ มีการใช้สารนิเทศไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะในการวิจัยมีความต้องการสารนิเทศในรูปแบบที่เป็นวัสดุพิมพ์ต่างๆ ที่หลากหลาย เพื่อประกอบในการวิเคราะห์อ้างอิงและสนับสนุนในงานวิจัยที่ทำ และรูปแบบดังกล่าวเป็นข้อมูลที่ทันสมัย มีคุณค่า สามารถนำมาอ้างอิงได้และให้รายละเอียดใกล้เคียงความจริง ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาในการใช้ที่เกิดจากตัวสารนิเทศ คือ ไม่มีการรวบรวมและจัดเก็บอย่างต่อเนื่อง และสารนิเทศมีน้อยไม่เพียงพอต่อการนำไปใช้ ส่วนเพื่อการบริการมีความต้องการในรูปแบบอื่นๆ เพราะในงานบริการบางครั้ง จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลที่ได้จากการสนทนากับเพื่อนร่วมงาน / ผู้เชี่ยวชาญ ในการประกอบคำปรึกษา ตอบคำถาม และเผยแพร่ข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาในการใช้ที่เกิดจากตัวผู้ใช้คือไม่มีเวลาไปใช้ และไม่รู้จักผู้เชี่ยวชาญบางท่านอย่างเพียงพอ

ด้านภาษา

เมื่อจำแนกตามหน้าที่รับผิดชอบหลัก นักวิชาการสิ่งแวดล้อมที่มีหน้าที่รับผิดชอบหลัก ในตำแหน่งนักวิจัย มีความต้องการสารนิเทศที่เป็นภาษาอังกฤษ มากกว่าผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการ ส่วนความต้องการสารนิเทศที่เป็นภาษาไทย พบว่า ทั้ง 3 ตำแหน่งมีความต้องการมากไม่แตกต่างกัน สำหรับมีการใช้สารนิเทศเป็นภาษาอังกฤษ มากกว่าผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการ ส่วนการใช้สารนิเทศที่เป็นภาษาไทย พบว่า ทั้ง 3 ตำแหน่ง มีการใช้ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักวิจัยมักจะศึกษาเรื่องที่สนใจและผลงานวิจัยจากต่างประเทศก่อนที่จะมาวิจัยในประเทศ จึงทำให้ต้องการใช้สารนิเทศที่เป็นสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษมากกว่า ผู้ที่ไม่ใช่ นักวิจัย แต่มีข้อสังเกตว่านักวิชาการสิ่งแวดล้อมในทุกตำแหน่งชอบอ่านภาษาไทยมากกว่า ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของโกลเบิร์ก ลินและการ์วี และสเกลตัน (Glodberg, 1971: 273 ; Lin and Garvey, 1972: 22 ; Skelton, 1973: 138-156) ที่กล่าวพร้อมกันว่านักวิจัยเป็นจำนวนมากที่ไม่เข้าใจลึกซึ้งในภาษาอื่น ยกเว้นภาษาของตนเอง

เมื่อจำแนกตามวัตถุประสงค์ในการใช้สารนิเทศพบว่า ความต้องการสารนิเทศตามวัตถุประสงค์เพื่อการวิจัยมีความต้องการสารนิเทศที่เป็นภาษาอังกฤษ มากกว่า อีก 5 วัตถุประสงค์ ส่วนความต้องการสารนิเทศที่เป็นภาษาไทย พบว่า ทุกวัตถุประสงค์มีความต้องการมากไม่แตกต่างกัน สำหรับการติดตามวัตถุประสงค์เพื่อการวิจัยมีการใช้สารนิเทศที่เป็นภาษาอังกฤษ มากกว่า อีก 5 วัตถุประสงค์ ส่วนการใช้สารนิเทศที่เป็นภาษาไทย พบว่า ทุกวัตถุประสงค์มีการใช้ไม่แตกต่างกัน

ด้านอายุ

เมื่อจำแนกตามหน้าที่รับผิดชอบหลักนักวิชาการสิ่งแวดล้อมที่มีหน้าที่รับผิดชอบหลัก พบว่า ทั้ง 3 ตำแหน่ง มีความต้องการในตำแหน่งนักวิจัย มีความต้องการสารนิเทศอายุ 1-5 ปีที่ผ่านมา และสารนิเทศอายุเกิน 10 ปีที่ผ่านมามากกว่าผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการ ส่วนความต้องการสารนิเทศใหม่ล่าสุด สารนิเทศอายุ 6 -10 ปีที่ผ่านมา และสารนิเทศไม่จำกัดอายุ พบว่ามีความต้องการไม่แตกต่างกัน สำหรับการใช้สารนิเทศอายุเกิน 10 ปีที่ผ่านมา น้อยกว่าสารนิเทศอีก 4 ช่วงอายุ และการใช้สารนิเทศใหม่ล่าสุด สารนิเทศอายุ 1-5 ปีที่ผ่านมา สารนิเทศอายุ 6 -10 ปีที่ผ่านมา และสารนิเทศไม่จำกัดอายุ มีการใช้ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะมีข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จึงนำมาใช้ประกอบได้ไม่มากนัก อีกทั้งยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ

เมื่อจำแนกตามวัตถุประสงค์ในการใช้สารนิเทศ พบว่า ความต้องการสารนิเทศตามวัตถุประสงค์เพื่อการวิจัย การบริการ การเสนอโครงการ การประชุมอบรมสัมมนา และอื่นๆ มีความต้องการสารนิเทศใหม่ล่าสุด และสารนิเทศอายุ 1-5 ปีที่ผ่านมา มากกว่าวัตถุประสงค์เพื่อการวางแผนและวินิจฉัยสั่งการ ส่วนวัตถุประสงค์เพื่อการวางแผนและวินิจฉัยสั่งการ การบริการ มีความต้องการสารนิเทศอายุเกิน 10 ปีที่ผ่านมา น้อยกว่าอีก 4 วัตถุประสงค์ ส่วนความต้องการสารนิเทศอายุ 6 -10 ปีที่ผ่านมา และสารนิเทศไม่จำกัดอายุ พบว่า มีความต้องการไม่แตกต่างกัน สำหรับการใช้ตามวัตถุประสงค์เพื่อการวางแผนและวินิจฉัยสั่งการ การวิจัย การเสนอโครงการ มีการใช้สารนิเทศอายุเกิน 10 ปีที่ผ่านมา น้อยกว่า อีก 3 วัตถุประสงค์ ส่วนวัตถุประสงค์เพื่อการบริการ มีการใช้สารนิเทศไม่จำกัดอายุมีการใช้ น้อยกว่า อีก 5 วัตถุประสงค์ ส่วนวัตถุประสงค์เพื่อการประชุมอบรมสัมมนามีการใช้สารนิเทศใหม่ล่าสุดมากกว่า อีก 5 วัตถุประสงค์ ส่วนวัตถุประสงค์เพื่ออื่นๆ มีการใช้สารนิเทศอายุ 1-5 ปีที่ผ่านมาและสารนิเทศอายุ 6 -10 ปีที่ผ่านมา มากกว่าอีก 5 วัตถุประสงค์

ด้านแหล่งสารนิเทศ

เมื่อจำแนกตามหน้าที่รับผิดชอบหลักนักวิชาการสิ่งแวดล้อมที่มีหน้าที่รับผิดชอบหลัก พบว่า นักวิจัยมีความต้องการแหล่งสารนิเทศ ทั้ง 2 แหล่งมากกว่าผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการ สำหรับการใช้แหล่งสารนิเทศทั้ง 2 แหล่งพบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักวิจัยมีความต้องการแหล่งสารนิเทศที่ได้จากการสนทนา/อภิปรายกับเพื่อนร่วมงานหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาสิ่งแวดล้อม เป็นแหล่งสารนิเทศที่ไม่เป็นทางการ ไม่มีการจดบันทึกรายละเอียดไว้ และข้อมูลบางอย่างไม่สามารถหาได้จากแหล่งสารนิเทศอื่นๆ ผลการวิจัยที่พบสอดคล้องกับปัญหาที่เกิดจากแหล่งสารนิเทศคือ เพื่อนร่วมงาน/ผู้เชี่ยวชาญมีเวลาน้อย ทำให้ไม่สามารถขอข้อมูลที่ต้องการได้ และแหล่งสารนิเทศอยู่ไกล

นอกจากนี้ยังมีความต้องการแหล่งสารนิเทศที่เป็นส่วนตัว แหล่งสารนิเทศจากสื่อมวลชน แหล่งสารนิเทศจากต่างประเทศ (ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์) ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ห้องสมุดกรมวิทยาศาสตร์ บริการ ห้องสมุดกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม จัดได้ว่าเป็นแหล่งรวบรวมสารนิเทศที่เป็นสาขาวิชา และเฉพาะสาขาวิชาสิ่งแวดล้อม มีข้อมูลที่ทันสมัย มีฐานข้อมูลต่างประเทศหลายฐานข้อมูลให้เลือกใช้บริการ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับปัญหาในการใช้สารนิเทศที่เกิดจากตัวสารนิเทศ และแหล่งสารนิเทศ โดยมีปัญหาจากสารนิเทศที่มีอยู่ในห้องสมุดมีน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการ ไม่มีการรวบรวมและจัดเก็บอย่างต่อเนื่อง มีข้อมูลไม่ทันสมัย หรือแหล่งสารนิเทศอยู่ไกลจาก ที่ทำงาน ผลการวิจัยที่พบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ซาฟยัน (Safyan, 1990) ที่ว่าแหล่งสารนิเทศส่วนใหญ่คือ แหล่งสารนิเทศภาครัฐบาล โดยมีห้องสมุดมหาวิทยาลัย ขนาดใหญ่ทำหน้าที่รวบรวมสารนิเทศสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่มากมายในหน่วยงานต่างๆ และมีเครื่องมือช่วยค้นและสามารถค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลต่างประเทศที่มีไว้บริการซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง และแหล่งสารนิเทศที่สำคัญอีก แหล่งคือ การติดต่อสื่อสารระหว่างเครือข่าย หรือระหว่างกลุ่มสิ่งแวดล้อมด้วยกันเอง ซึ่งจะได้สารนิเทศที่ทันสมัย และไม่อาจหาได้ด้วยวิธีทางบรรณานุกรม

เมื่อจำแนกตามวัตถุประสงค์ในการใช้สารนิเทศ พบว่า ความต้องการสารนิเทศตามวัตถุประสงค์เพื่อการวิจัย มีความต้องการแหล่งสารนิเทศทั้ง 2 แหล่ง มากกว่าอีก 5 วัตถุประสงค์ สำหรับการใช้อ่านสารนิเทศ พบว่า ทุกวัตถุประสงค์มีการใช้แหล่งสารนิเทศทั้งจากภายใน และภายนอกหน่วยงานไม่แตกต่างกัน

2. ปัญหาในการใช้สารนิเทศสิ่งแวดล้อมของนักวิชาการสิ่งแวดล้อม

เมื่อจำแนกตามวัตถุประสงค์ในการใช้ พบว่า นักวิชาการสิ่งแวดล้อมทั้ง 3 ตำแหน่ง ประสบปัญหาในการใช้สารนิเทศจากตัวผู้ใช้ จากตัวสารนิเทศ และจากแหล่งสารนิเทศ ไม่แตกต่างกัน

และเมื่อจำแนกตามวัตถุประสงค์ในการใช้ พบว่า ปัญหาที่เกิดจากตัวผู้ใช้สารนิเทศเพื่อการวิจัย มีมากกว่าอีก 5 วัตถุประสงค์ (ได้แก่ เพื่อการวางแผน วินิจฉัยสั่งการ การบริการ การเสนอโครงการ การประชุมอบรมสัมมนา และอื่นๆ)

ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ปัญหาที่เกิดจากตัวสารนิเทศ

เมื่อจำแนกตามหน้าที่รับผิดชอบหลัก นักวิชาการสิ่งแวดล้อมทุกตำแหน่งประสบปัญหาจากสาเหตุไม่มีการรวบรวมและจัดเก็บสารนิเทศอย่างต่อเนื่องมาก นักวิจัยประสบปัญหาจากสารนิเทศชำรุด

ไม่ได้รับการซ่อมแซมมากกว่าผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการ ส่วนปัญหาจากเนื้อหาไม่ตรงตามต้องการ ข้อมูลไม่ทันสมัย การจัดเรียงสารนิเทศสับสนไม่อยู่ตามชั้น และสารนิเทศมีน้อยไม่เพียงพอต่อการนำไปใช้ นักวิชาการสิ่งแวดล้อมทุกตำแหน่งประสบปัญหาไม่แตกต่างกัน

เมื่อจำแนกตามวัตถุประสงค์ในการใช้สารนิเทศ พบว่า ทุกวัตถุประสงค์ประสบปัญหามาก มีปัญหาจากไม่มีการรวบรวมและจัดเก็บสารนิเทศอย่างต่อเนื่อง ส่วนวัตถุประสงค์ที่ใช้เพื่อการวิจัย การเสนอโครงการ และการประชุมอบรมสัมมนาประสบปัญหามาก ปัญหาจาก สารนิเทศมีน้อยไม่เพียงพอต่อการนำไปใช้

2.2 ปัญหาที่เกิดจากตัวผู้ใช้

เมื่อจำแนกตามหน้าที่รับผิดชอบหลัก นักวิชาการสิ่งแวดล้อม ในตำแหน่ง นักวิจัยประสบปัญหามาก จากปัญหาไม่สะดวกในการเดินทาง ไม่สะดวกในการติดต่อขอข้อมูล และไม่มีเวลาไปใช้ ส่วนผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการประสบปัญหาไม่แตกต่างกัน

เมื่อจำแนกตามวัตถุประสงค์ในการใช้สารนิเทศ พบว่า วัตถุประสงค์ที่ใช้เพื่อการวิจัยประสบปัญหามาก ปัญหาจากไม่สะดวกในการเดินทาง และไม่มีเวลาไปใช้ ส่วนวัตถุประสงค์ที่ใช้เพื่อการบริการประสบปัญหามาก ปัญหาจากไม่มีเวลาไปใช้และไม่รู้จักผู้เชี่ยวชาญบางท่านอย่างเพียงพอ ส่วนอีก 4 วัตถุประสงค์พบว่า ประสบปัญหาไม่แตกต่างกัน

2.3 ปัญหาที่เกิดจากแหล่งสารนิเทศ

เมื่อจำแนกตามหน้าที่รับผิดชอบหลัก นักวิชาการสิ่งแวดล้อม ในตำแหน่งผู้บริหารประสบปัญหามาก ปัญหาจากไม่ทราบรายละเอียดและวิธีการค้นสารนิเทศ ส่วนปัญหาอีก 7 สาเหตุพบว่า ทุกตำแหน่งประสบปัญหาไม่แตกต่างกัน

เมื่อจำแนกตามวัตถุประสงค์ในการใช้สารนิเทศ พบว่า วัตถุประสงค์เพื่อการบริการและอื่นๆ ประสบปัญหามาก ปัญหาจากมีข้อจำกัดในการค้นข้อมูล ส่วนวัตถุประสงค์อื่นๆ ประสบปัญหาน้อย สาเหตุจากเสียค่าใช้จ่ายในการค้นสูง ส่วนปัญหาอีก 6 สาเหตุพบว่า ทุกวัตถุประสงค์ประสบปัญหาไม่แตกต่างกัน

ข้อมูลการให้บริการห้องสมุดในหน่วยงานที่สังกัด

จากการวิเคราะห์แบบสอบถามในด้านการให้บริการห้องสมุดของนักวิชาการสิ่งแวดล้อม ผู้เคยใช้บริการห้องสมุด พบว่า ความถี่ในการเข้าใช้บริการห้องสมุดสูงสุด คือสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง จำนวนสิ่งพิมพ์ที่ให้บริการในห้องสมุดยังไม่เพียงพอกับความต้องการ ลักษณะทางกายภาพของห้องสมุดมีความเหมาะสมดี โดยเฉพาะในด้านความสะอาด แต่ยังไม่เหมาะสมในด้านจำนวนที่นั่งอ่าน

เมื่อวิเคราะห์สาเหตุของผู้ไม่เคยใช้บริการห้องสมุด พบว่า มีการใช้แหล่งสารนิเทศอื่นมากรองลงมาคือ ไม่มีเวลามาใช้ห้องสมุด ห้องสมุดไม่มีสารนิเทศที่ต้องการ มีสารนิเทศเป็นส่วนตัว ไม่ทราบว่าห้องสมุดมีสารนิเทศอะไรบ้าง ไม่ทราบวิธีการจัดเก็บ / ค้นหาสารนิเทศในห้องสมุด และไม่มีการถ่ายทอดสาร ตามลำดับ

สำหรับแหล่งสารนิเทศอื่น ที่ผู้ตอบไม่เคยใช้บริการห้องสมุดไปใช้เป็นประจำคือ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ห้องสมุดกรมทรัพยากรธรณี ห้องสมุดกรมวิทยาศาสตร์บริการ หอสมุดแห่งชาติ และจากห้องสมุดหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะของนักวิชาการสิ่งแวดล้อม

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของนักวิชาการสิ่งแวดล้อมที่มีต่อห้องสมุด และศูนย์สารนิเทศทางสิ่งแวดล้อม ใน ด้านแหล่งสารนิเทศ มีหลายประเด็นดังนี้

1. หน่วยงานต่างๆ ทางด้านสิ่งแวดล้อม ควรมีศูนย์สารนิเทศทางด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อจัดเก็บสารนิเทศไว้อย่างมีระบบ และควรใช้ระบบสารนิเทศที่ทันสมัยช่วยในการจัดเก็บและค้นหาสารนิเทศ และสามารถให้บริการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างศูนย์สารนิเทศต่างๆ ในรูปของเครือข่าย รวมทั้งควรมีการร่วมมือกันอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ในกรณีที่มีห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศอยู่แล้ว ก็ควรดำเนินการพัฒนาระบบข้อมูลคอมพิวเตอร์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยให้สามารถติดต่อสื่อสารเชื่อมโยงข้อมูลจากส่วนกลางไปสู่ส่วนภูมิภาคได้ด้วยการสื่อสารผ่านดาวเทียม
2. ห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศทางด้านสิ่งแวดล้อม ควรจัดสารนิเทศสิ่งแวดล้อมให้เป็นหมวดหมู่เป็นมาตรฐานเดียวกัน เป็นระบบที่ดีมีประสิทธิภาพ มีการแบ่งหมวดหมู่ให้ชัดเจนเป็นแบบเดียวกัน เพื่อให้สามารถค้นคว้าได้ด้วยตนเอง
3. ควรจัดทำสทบรรณานุกรมหรือแหล่งชี้แนะสารนิเทศที่สามารถจะชี้แนะได้ว่า สารนิเทศที่ต้องการสามารถหาได้จากแหล่งใดบ้าง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

ผลการวิจัยที่ได้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดหาทรัพยากร และปรับปรุงบริการ สารนิเทศแก่ห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศทางด้านสิ่งแวดล้อม ได้ดังนี้

1. เสนอกรมที่เกี่ยวข้องทางด้านสิ่งแวดล้อม ทั้ง 3 กรม

1.1 สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม เสนอให้มีการสนับสนุนหน่วยงานห้องสมุด/ ศูนย์สารนิเทศเฉพาะด้านขึ้นภายในหน่วยงาน เนื่องจากยังไม่มีห้องสมุดเป็นของตนเอง มีห้องเป็นสัดส่วน และเสนอให้จัดหาบรรณารักษ์อาชีพโดยเร่งด่วน เพื่อจะได้จัดหาทรัพยากรสารนิเทศในรูปแบบต่างๆ ไว้บริการ แก่ผู้ใช้ภายในหน่วยงาน เพื่อความสะดวกแก่ผู้ใช้ที่จะสามารถหาสารนิเทศที่ต้องการได้ และเพื่อใช้ประกอบใน การปฏิบัติงานของผู้ใช้ภายในหน่วยงาน

1.2 กรมควบคุมมลพิษ เสนอให้มีการปรับปรุงในการจัดหาทรัพยากรสารนิเทศเข้า ห้องสมุด โดยจัดหาสารนิเทศในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะหนังสือตำรา และวารสาร เพิ่มเติมให้มากกว่านี้ เนื่องจากมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการนำไปใช้ เสนอให้มีการให้จัดหาบรรณารักษ์อาชีพ และเจ้าหน้าที่เพิ่มขึ้นเพื่อ รองรับกับปริมาณงานที่จะมีเพิ่มขึ้นในอนาคต เสนอให้มีการนำระบบคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการทำงานและรองรับกับการจัดทำฐานข้อมูลบรรณานุกรมในอนาคต รวมทั้งรองรับ กับการเชื่อมโยงข้อมูลในรูปของเครือข่ายในอนาคต เพื่อให้สามารถสนองตอบต่อความต้องการของผู้ใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.3 กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เสนอให้มีการปรับปรุงในด้านฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ ที่มีอยู่แล้ว โดยจัดเตรียมอุปกรณ์ บุคลากร และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเชื่อมโยงข้อมูลในรูปของเครือข่าย ระหว่างห้องสมุดของทั้ง 3 กรมในอนาคต โดยให้ห้องสมุดของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นแม่แบบ ในการดำเนินงานตามหลักสากล ทั้งในด้านการจัดหาทรัพยากรสารนิเทศ งานเทคนิค และงานบริการ ซึ่งนับ ได้ว่ามีความพร้อมในการดำเนินงานมากที่สุด โดยอาจจะเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างห้องสมุดของศูนย์วิจัยและฝึกอบรมสิ่งแวดล้อมกับห้องสมุดของกรมก่อน ซึ่งสังกัดภายใต้กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมเหมือนกัน หลังจากนั้นจึงเชื่อมโยงกับห้องสมุดกรมควบคุมมลพิษเป็นอันดับต่อไป และเชื่อมโยงกับห้องสมุดสำนักงาน นโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมในอันดับท้ายสุด

2. เสนอบรรณารักษ์ห้องสมุด

2.1 บรรณารักษ์ห้องสมุด ควรให้ความสำคัญในการจัดหา หนังสือตำรา วารสาร หนังสืออ้างอิง รายงานการวิจัย ฯลฯ (ทั้งที่เป็นวัสดุตีพิมพ์ หรือฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์) โดยเฉพาะกลุ่มเนื้อหา สาขาการจัดการสิ่งแวดล้อม แต่เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าผู้ใช้มีความต้องการเอกสาร หรือสิ่งพิมพ์ที่เป็นภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษ และถ้าพบว่ามีการใช้และต้องการสารนิเทศที่เป็นภาษาอังกฤษเล่มใดมากเป็นพิเศษก็ ให้ดำเนินการแปล แต่ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหน่วยงานด้วย ในการจัดหาทรัพยากรสารนิเทศ

เข้าห้องสมุดตรวจสอบตาม หรือขอคำแนะนำจากผู้รู้ ในการเสนอรายชื่อหรือวัสดุสารนิเทศรูปแบบอื่นๆ เพื่อจัดซื้อจัดหาเข้าห้องสมุด เพราะจะช่วยให้ได้สารนิเทศที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางแก่ห้องสมุดของทั้ง 3 กรมในการพัฒนาทรัพยากรสารนิเทศและบริการสารนิเทศต่อไป

2.2 เสนอให้มีการจัดทำฐานข้อมูลบรรณานุกรมหนังสือ ฐานข้อมูลสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง ฐานข้อมูลดัชนีวารสาร ฐานข้อมูลข่าวกฤตภาคหรือข่าวจากหนังสือพิมพ์

2.3 เสนอให้มีบริการยืมระหว่างห้องสมุด เนื่องจากงานวิจัยพบว่า แหล่งสารนิเทศที่นักวิชาการสิ่งแวดล้อมนิยมไปใช้ นอกเหนือไปจากห้องสมุดของกรมหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางด้านสิ่งแวดล้อมแล้ว ก็คือ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ซึ่งมีการใช้ห้องสมุดมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่มีสารนิเทศที่ต้องการในห้องสมุด หรือมีน้อยไม่เพียงพอกับการนำไปใช้ และห้องสมุดมหาวิทยาลัยบางแห่งอยู่ไกลทำให้ไม่สะดวกในการเดินทางและติดต่อขอข้อมูล บรรณารักษ์จึงควรจัดบริการยืมระหว่างห้องสมุดขึ้น โดยสื่อสารผ่านทางเครื่องโทรสารหรือผ่านทางไปรษณีย์กรณีที่มีข้อมูลมีปริมาณมากและต้องการด่วน ทั้งนี้แล้วแต่ว่าจะมีข้อตกลงบางประการร่วมกันอย่างไร

2.4 กรณีที่สารนิเทศบางรูปแบบมีการใช้น้อย ทั้งๆที่มีประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าวิจัยเป็นอย่างมาก เช่น วิทยานิพนธ์ อาจเป็นเพราะแหล่งสารนิเทศบางแห่งอยู่ไกล ไม่มีสารนิเทศที่ต้องการในห้องสมุด หรือมีน้อยไม่เพียงพอกับการนำไปใช้ ไม่สะดวกในการเดินทางและติดต่อขอข้อมูล ดังนั้นจึงควรมีการประชาสัมพันธ์บริการต่างๆ เหล่านี้ให้ผู้รู้ได้ทราบและส่งเสริมให้มีบริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการข่าวสารทันสมัย บริการสืบค้นสารนิเทศเฉพาะบุคคล และบริการชี้แนะแหล่งสารนิเทศ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้ในการค้นหาข้อมูลสารนิเทศได้อย่างรวดเร็วและตรงตามต้องการ

2.5 เอกสารบางประเภทที่ไม่มีการจำหน่ายทั่วไป หรือไม่มีการจัดพิมพ์เผยแพร่ เช่น รายงานการประชุมอบรมสัมมนา รายงานการวิจัย รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการในด้านต่างๆ เป็นต้น บรรณารักษ์ควรมีการติดตามและจัดหาไว้บริการแก่ผู้ใช้ ทั้งนี้เพราะสารนิเทศประเภทนี้ให้ความรู้ทางวิชาการใหม่ๆ ซึ่งไม่เคยมีมาก่อน เนื่องจากผู้ใช้มีความต้องการค่อนข้างมาก-มาก ซึ่งมีความสำคัญต่อการวิจัยและการเสนอโครงการงาน

2.6 จากการที่นักวิชาการสิ่งแวดล้อมมีความต้องการสารนิเทศที่ได้จากการสนทนากับเพื่อนร่วมงาน/ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และทำให้ได้ข้อมูลต่างๆ ในมุมมองที่ลึกและกว้างยิ่งขึ้น ทางห้องสมุด/ศูนย์สารนิเทศ จึงควรจัดทำรายชื่อและสถานที่ติดต่อของผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยมาไว้บริการแก่ผู้ใช้ลงในฐานข้อมูลของห้องสมุด เพื่อที่จะสามารถค้น/ติดต่อกันได้สะดวก โดยที่ห้องสมุด/ศูนย์สารนิเทศอาจเป็นแหล่งประสานงานติดต่อให้ นอกจากนี้ควรมีข้อมูลเกี่ยวกับการจัดประชุมอบรมสัมมนาในเรื่องต่างๆ ด้านสิ่งแวดล้อม และติดต่อกับหน่วยงานนั้นๆ เพื่อขอเอกสารหรือขออิมถ่ายสำเนาไว้เผยแพร่ต่อไป

2.7 ในการจัดหาและจัดเก็บสารนิเทศ เนื่องจากผู้ใช้สารนิเทศทางด้านสิ่งแวดล้อมมีความต้องการสารนิเทศปีใหม่ๆ ที่ผลิตในปีปัจจุบัน ดังนั้นบรรณารักษ์จึงต้องจัดหาสารนิเทศที่ทันสมัยไว้บริการ

2.8 เสนอบรรณารักษ์ห้องสมุดของสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมในอนาคต ให้อัดตามเกณฑ์การจัดตั้งและการดำเนินงานตามหลักสากล คือมีบรรณารักษ์อาชีพ มีห้องสมุดเป็นเอกเทศ เพราะจากผลการวิจัยพบว่า นักวิชาการสิ่งแวดล้อมทั้ง ผู้บริหาร นักวิจัย และผู้ปฏิบัติการมีความต้องการใช้สารนิเทศในกลุ่มเนื้อหาสาขาการจัดการสิ่งแวดล้อมมาก จึงควรริบดำเนินการจัดหาทรัพยากรสารนิเทศในกลุ่มเนื้อหาดังกล่าวอย่างเร่งด่วน ส่วนรูปแบบของสารนิเทศให้ดำเนินการจัดหาสารนิเทศในรูปแบบที่เป็นวัสดุ-ตีพิมพ์ โดยเฉพาะหนังสือตำรา และวารสารก่อน เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าผู้ใช้มีความต้องการเอกสาร หรือสิ่งพิมพ์ที่ทันสมัยที่เป็นภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษ

2.9 เสนอบรรณารักษ์ห้องสมุดกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และบรรณารักษ์ห้องสมุดของกรมควบคุมมลพิษให้มีการจัดเชื่อมโยงฐานข้อมูลร่วมกันระหว่างห้องสมุดของทั้ง 2 กรมก่อน

ข้อจำกัดในการวิจัย

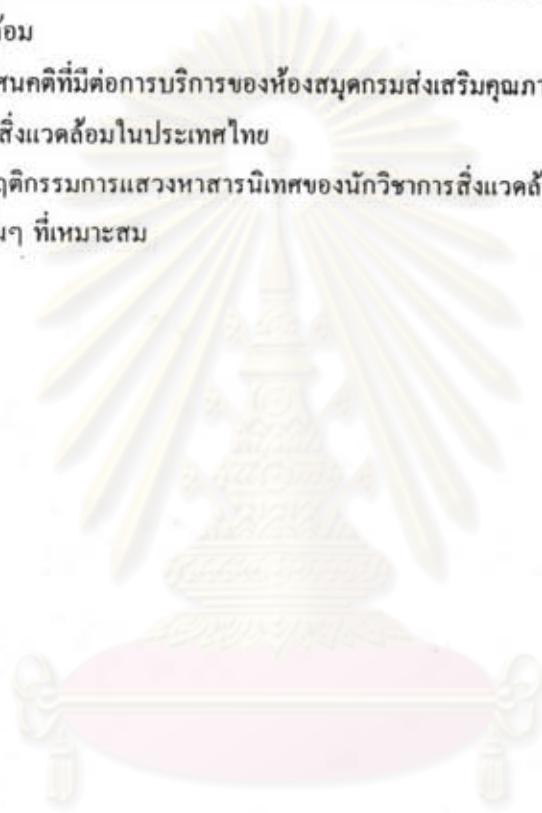
ในการศึกษาความต้องการและการใช้สารนิเทศสิ่งแวดล้อมของนักวิชาการสิ่งแวดล้อม มีข้อจำกัดในงานวิจัยในเรื่องของการกำหนดตัวแปรไม่ชัดเจน ซึ่งมีผลต่อการสร้างแบบสอบถามที่ไม่รัดกุม จึงทำให้ได้คำตอบไม่ตรงตามความคาดหวัง นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดในเรื่องสถานที่ทำงานของนักวิชาการสิ่งแวดล้อมซึ่งบางหน่วยงานอยู่ไกล ซึ่งต้องให้ต้นสังกัดจัดส่งให้และใช้เวลาหลายวันจึงจะถึง และในเรื่องของตัวผู้ตอบแบบสอบถามเองที่ไม่มีเวลาตอบให้ เนื่องจากมีงานรัดตัวและมีการปฏิบัติการภาคสนามบ่อยครั้งและต้องกลับมาสรุปรายงานเสนอตามระยะเวลาที่กำหนด จึงเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามให้ได้ตามต้องการ

แนวทางการวิจัยในอนาคต

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาความต้องการและการใช้สารนิเทศสิ่งแวดล้อมของนักวิชาการสิ่งแวดล้อม สังกัดกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ และสำนักงานนโยบายและแผน สิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม อันมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาและได้ทราบถึงความต้องการและการใช้สารนิเทศสิ่งแวดล้อมของนักวิชาการสิ่งแวดล้อม และเป็นแนวทางแก่ห้องสมุดทั้ง 3 กรม คือ สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ และกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งห้องสมุดอื่นๆ ทางด้านสิ่งแวดล้อมในการพัฒนาทรัพยากรสารนิเทศ ตลอดจนบริการสารนิเทศสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องต่อความต้องการและการใช้สารนิเทศสิ่งแวดล้อมของนักวิชาการสิ่งแวดล้อม

ดังนั้นแนวทางการวิจัยต่อไปนี้ จึงควรรศึกษาเรื่อง

- ~ 1. ความต้องการและการใช้สารนิเทศสิ่งแวดล้อมของนักวิชาการสิ่งแวดล้อม สังกัดองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO)
- ~ 2. ความต้องการและการใช้สารนิเทศสิ่งแวดล้อมของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัย สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
- ~ 3. ความต้องการและการใช้สารนิเทศสิ่งแวดล้อมของนักวิชาการสิ่งแวดล้อมในหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม
- ~ 4. ทักษะคดีที่มีต่อการบริการของห้องสมุดกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในฐานะที่เป็นตัวแทนศูนย์สารนิเทศสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย
- 5. พฤติกรรมการแสวงหาสารนิเทศของนักวิชาการสิ่งแวดล้อม-----
- 6. อื่นๆ ที่เหมาะสม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย